

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

En delredovisning av 2022 och 2023 års
statsbidragsanvändning, utvärdering och
kompetensstöd

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. På begäran kan vi ta fram publikationen i ett alternativt format för personer med funktionsnedsättning. Skicka frågor om alternativa format till alternativaformat@socialstyrelsen.se.

Artikelnummer: 2024-7-9180

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, juli 2024

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

Förord

Regeringen gav 2022 Socialstyrelsen i uppdrag att under perioden 2022–2025 stärka det nationella stödet till kommunerna i deras arbete med att ge stöd till våldsutsatta att ordna stadigvarande boende. Uppdraget består i att administrera, fördela och följa upp statsbidrag årligen samt att se över hur kommunernas arbete kan stödjas och utvecklas på bästa sätt. Detta sker löpande under uppdragsperioden genom att bidra till att samordna och utveckla kommunnätverket Kompotten, samt regelbundet sammankalla en expertgrupp med myndigheter och sakkunniga inom området. Dessutom ska Socialstyrelsen utvärdera kommunernas arbete inom ramen för uppdraget. Det här är en delrapport som redogör för åren 2022 och 2023.

Projektledare har varit Mattias Abrahamsson. I arbetet har också utredarna Kristina Olofsson, Lovisa Wiklund, Maria Boustedt Hedvall och Frida Förberg deltagit. Johanna Freed har varit ansvarig enhetschef.

Pär Ödman

Innehåll

Förord	3
Innehåll	4
Sammanfattning	6
Del 1 – Kommunernas användning av statsbidraget	6
Del 2 – En utvärdering av bidragsåren 2022–2023	6
Del 3 – Socialstyrelsens arbete med att stödja kommunerna i genomförandet av satsningen.....	7
Bakgrund.....	9
Uppdraget	10
Rapportens upplägg	11
Del 1 – Kommunernas användning av statsbidraget.....	12
En sammanfattning av statsbidraget 2022	12
Statsbidraget användes huvudsakligen till lönekostnader	12
Mottagarnas bedömning av statsbidraget	13
Kommunernas användning av statsbidraget 2023.....	13
Socialstyrelsen fördelade 21,1 miljoner kronor	13
En majoritet av medlen användes under bidragsperioden.....	14
Kommunernas utvecklingsarbete	14
Andra insatser och metoder för att stödja våldsutsatta till stadigvarande boende	17
Dokumentation, uppföljning och spridning av resultat.....	17
Del 2 – En utvärdering av statsbidraget 2022 och 2023	19
Statsbidraget har bidragit till ett ökat fokus på arbetet med att stödja våldsutsatta till stadigvarande boende	19
Många stärkte sin samverkan med bostadsbolagen i och med statsbidraget.....	19
Flera har ökat sin samverkan med andra kommuner	20
Statsbidraget gav välbehövligt utrymme för kartläggning och analys ...	20
Möjligheterna till att fördjupa kunskaperna och sprida information ökade.....	20
Utmaningar ofta kopplade till bostadsmarknaden.....	21
De flesta uppger att statsbidraget har stärkt arbetet	21
Del 3 – Socialstyrelsens arbete med att stödja kommunerna i genomförandet av satsningen.....	23

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

Samordning och utveckling av kommunnätverket Kompotten	23
Utmaningar för kommunerna	24
Dialog med expertgruppen	24
Kunskap som stöd till kommunernas utveckling	25
Behov av kunskap om konsekvenser av våldsutsatthet	25
Samverkansformer vid komplexa behov	26
Juridisk kunskap efterfrågas av kommunerna	26
Sparsamt med studier om stadigvarande boende för våldsutsatta	26
Socialstyrelsens kommentarer	28
Del 1 – Kommunernas användning av statsbidraget	28
Del 2 – En utvärdering av statsbidraget 2022 och 2023.....	28
Del 3 – Att stödja och utveckla kommunernas arbete.....	29
Bilaga 1: Fördelning och användning av medel för 2023.....	30

Sammanfattning

Enligt regeringsuppdraget ska Socialstyrelsen:

- följa upp hur kommunerna har använt statsbidraget,
- utvärdera kommunernas arbete och
- löpande stödja och utveckla kommunernas arbete.

Del 1 – Kommunernas användning av statsbidraget

Mottagarna har använt ca 85 procent av de fördelade medlen under 2023. Socialstyrelsen hanterade 72 ansökningar för bidragsåret och biföll helt eller delvis 54 av dem till ett sammanlagt belopp om 21 117 795 kronor. Kommunerna kunde använda statsbidraget för kostnader under bidragsår 2023 fram till och med den 31 december 2023.

I uppdraget lyfter regeringen behovet av samverkan både inom och mellan kommuner. I uppföljningen av kommunernas statsbidragsanvändning blir det tydligt att samverkan också är det som kommunerna i huvudsak har ägnat sig åt. Flest kommuner har samverkat antingen externt med andra kommuner eller med hyresvärdar/bostadsbolag, eller internt inom kommunens förvaltning. Flera har också använt sig av andra metoder och insatser, exempelvis förtur till bostad och sociala kontrakt.

Statsbidragets syfte är att långsiktigt stärka och utveckla kommunernas arbete när de erbjuder våldsutsatta hjälp med att ordna stadigvarande boende. 76 procent av kommunerna¹ uppger att statsbidraget i hög utsträckning har bidragit till att stärka dem i arbetet och därav främja statsbidragets syfte.

Del 2 – En utvärdering av bidragsåren 2022–2023

I Socialstyrelsens uppdrag ingår att utvärdera kommunernas arbete. I rapportens andra del redovisas utvärderingen av bidragsåren 2022 och 2023. Det underlag som ligger till grund för utvärderingen är kommunernas

---

¹ På frågan i vilken utsträckning kommunen bedömde att statsbidraget har bidragit till kommunens arbete med att långsiktigt stärka och utveckla arbetet med att erbjuda våldsutsatta personer hjälp med att ordna stadigvarande boende (statsbidragets syfte) svarade 47 % 4 av 5, och 29 % svarade 5 av 5 där 1 = låg utsträckning och 5 = hög utsträckning.

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

återrapporteringar av statsbidraget, och intervjuer med ett urval av kommunerna.

Många av kommunerna bedömer att statsbidraget har stärkt arbetet med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende. Statsbidraget har bidragit till ett ökat fokus på arbetet med att stödja våldsutsatta till stadigvarande boende. Det har även gett kommunerna utrymme att kartlägga och analysera sitt arbete med frågan. Kommunerna beskriver att det vanligtvis inte finns tillräckligt med utrymme till det.

Kommunerna menar att ökad samverkan med bostadsbolagen och med andra kommuner har varit viktiga insatser för att nå målsättningen med statsbidraget. De har exempelvis fått möjligheter att fördjupa sina kunskaper om våld i nära relation och sprida information till exempelvis bostadsbolag.

Del 3 – Socialstyrelsens arbete med att stödja kommunerna i genomförandet av satsningen

Socialstyrelsen har inlett ett arbete med att utreda hur en nationell aktör kan bidra till samordning och utveckling av kommunnätverket Kompotten, samt hur det arbetet kan organiseras och finansieras långsiktigt. Myndigheten har haft kontinuerliga möten och workshops med Kompottens styrgrupp, och har även deltagit vid nätverkets kommunträffar. Frågor som diskuterades var bland annat samordningen av Kompotten, utvecklingsbehov, samverkan och utmaningar för kommuner.

Socialstyrelsen har även sammankallat en expertgrupp där ett flertal nationella myndigheter, andra aktörer och civilsamhällesorganisationer ingår. Expertgruppen pekar på ett antal viktiga aspekter att belysa i det fortsatta arbetet med uppdraget. Det gäller exempelvis att definitionen av ”stadigvarande boende” behöver problematiseras, vikten av att kommunerna beaktar våldsutsattas situation i bostadsplanering, samt behovet av ökad samverkan mellan kommuner och fastighetsägare.

Socialstyrelsen har slutligen undersökt kommunernas behov av kunskap, bland annat genom intervjuer och dialoger med nyckelpersoner, expertgruppen och Kompottens kommunnätverk. Myndigheten har även gått igenom litteratur på området.

Kommunerna säger att de behöver öka sin kunskap om konsekvenser av våldsutsatthet, för att underlätta vägen till stadigvarande bostad. Att utveckla former för samverkan är ett annat behov som kommunerna berättar om. Detta gäller särskilt när den våldsutsatta personen har komplexa behov: till

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

exempel kompletterande behov av omsorg eller vård, eller vid särskilt hög skyddsnivå. Kommunerna efterfrågar även mer juridisk kunskap.

Bakgrund

Ett tryggt boende är avgörande för att kunna upprätthålla skydd och är en förutsättning för en fungerande livssituation för våldsutsatta kvinnor och barn.² Många av de kvinnor som har behövt flytta till skyddat boende, och inte har möjlighet att flytta tillbaka hem på grund av hotbild, kan ha svårt att själva ordna en bostad på den reguljära bostadsmarknaden.³

Socialnämnden ska verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp, enligt 5 kap. 11 § socialtjänstlagen (2001:453). Vidare bör socialnämnden kunna hjälpa våldsutsatta att ordna ett stadigvarande boende, vilket framgår av de allmänna råden.⁴

Länsstyrelserna har på regeringens uppdrag kartlagt kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende.⁵

Länsstyrelserna konstaterar att kommunerna tillhandahåller olika insatser för att stödja våldsutsatta till stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende, till exempel sociala kontrakt, möjlighet till förtur samt stöd i att söka bostad. Insatserna varierar mellan kommunerna, vilket bland annat beror på att förutsättningarna skiljer sig åt.

Bostadsmarknaden har en stor påverkan på kommunernas möjligheter att ge stöd. Konsekvenser av ekonomiskt våld är en annan faktor som påverkar möjligheten för våldsutsatta att få bostad efter vistelse i skyddat boende. Enligt rapporten beskriver kommunerna att samverkan över kommungränserna ofta innebär utmaningar och efterfrågar mer stöd och samordning från nationell och regional nivå.⁶

Länsstyrelserna konstaterar att det är angeläget att förstärka och utveckla de nätverk och strukturer som finns för samverkan över kommungränserna. Det nationella kommunnätverket Kompotten är ett exempel på strukturerad samverkan mellan kommuner som syftar till att underlätta och hjälpa våldsutsatta personer att få ett tryggt och säkert boende. Sedan 2021 samordnas kompotten av Västerås kommun. Både Västerås kommun och Socialstyrelsen har dock lyft behovet av en nationell samordning av nätverket.⁷

---

² Regeringsbeslut A2022/00528 och A2022/01029 s.3

³ Socialstyrelsen (2021) *Förebygga och motverka hemlöshet* s.53–54

⁴ Regeringsbeslut A2022/00528 och A2022/01029 s.2

⁵ *Ibid* s.3

⁶ *Ibid* s.3

⁷ *Ibid* s.4

Uppdraget

Socialstyrelsens uppdrag från regeringen innebär att vi under 2022–2025 ska stärka det nationella stödet till kommunerna i deras arbete med att ge stöd till våldsutsatta att ordna stadigvarande boende. Socialstyrelsen ska se över hur kommunernas arbete inom området kan stödjas och utvecklas på bästa sätt.

Regeringsuppdraget består av flera delar. Enligt uppdraget ska Socialstyrelsen:

- Administrera, fördela och följa upp statsbidrag till verksamheter i ett antal kommuner.
- Se över hur kommunernas arbete kan stödjas och utvecklas på bästa sätt, exempelvis genom att tillhandahålla metod- och kunskapsstöd inom området och bidra med goda exempel.
- Samordna och utveckla kommunnätverket Kompotten i nära dialog med nätverkets styrgrupp samt se över hur uppgiften att samordna nätverket bör organiseras och finansieras långsiktigt.
- Sammanställa och regelbundet sammankalla en expertgrupp där Boverket, Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och regioner (SKR) och andra berörda aktörer och civilsamhällesorganisationer ingår.
- Säkerställa att arbetet inom ramen för uppdraget utvärderas, redovisa utvärderingen till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) och sprida utvärderingens resultat och slutsatser till kommuner och andra berörda aktörer.

Detta är en uppföljning och delredovisning av uppdraget åren 2022 och 2023. Enligt uppdraget ska Socialstyrelsen lämna ytterligare en delredovisning till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 31 maj 2024 och den 31 maj 2025. Socialstyrelsen ska senast den 31 maj 2026 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet).

Rapportens upplägg

- **Del 1** beskriver hur kommunerna har använt sig av statsbidraget 2022 och 2023. Mottagarnas användning av 2022 års statsbidrag sammanfattas endast eftersom detta bidragsår redan redovisats. Underlaget består av kommunernas åiterrapportering till Socialstyrelsen via webbformulär.
- **I del 2** redovisas utvärderingen av bidragsåren 2022 och 2023. Det underlag som ligger till grund för utvärderingen är kommunernas åiterrapporteringar av statsbidraget och intervjuer med 10 av de 17 kommuner som fick statsbidraget 2022.
- **I del 3** beskrivs utredningen av hur en nationell aktör skulle kunna bidra till samordning och utveckling av kommunnätverket Kompotten. Här redogörs även för arbetet med att ta fram och sprida kunskap till kommunerna. Socialstyrelsen har genomfört möten och workshops med kommunnätverket Kompotten och dess styrgrupp, möten med expertgruppen, och nyckelpersoner. Vi har även sökt efter svensk och internationell ”grå” och vetenskaplig litteratur⁸ om att stödja våldsutsatta till stadigvarande bostad.

---

⁸ Enligt Karolinska institutet: ”Grå litteratur är den typ av material som inte riktigt går att placera in i de gängse publikationstyper som ges ut av vanliga förlag. Det kan vara rapporter, avhandlingar, manuskript, kliniska riktlinjer, framtagna av myndigheter, universitet och andra organisationer och företag.”

Del 1 – Kommunernas användning av statsbidraget

En sammanfattning av statsbidraget 2022

Socialstyrelsen hade 3,5 miljoner kronor att fördela inom ramen för statsbidraget under 2022. Socialstyrelsen beslutade att fördela sammanlagt cirka 1,7 miljoner kronor till 17 kommuner, vilket gav en bifallsfrekvens på 59 procent.

Mottagarna fick använda statsbidraget retroaktivt från och med den 7 juli 2022 till och med den 31 december 2022. Av mottagarnas återrapportering framgick att de hade använt merparten av medlen.

Statsbidraget användes huvudsakligen till lönekostnader

Statsbidraget 2022 finansierade i huvudsak lönekostnader hos mottagarna. Ungefär 90 procent av kommunernas använda medel gick till löner för metodutvecklare, samordnare eller enhetschefer, som framförallt inriktade sig på att samordna och utveckla arbetet inom området.

Tabell 1. Antal kommuner som samverkat med olika aktörer

Samverkansaktörer	Antal kommuner (N=17)
Kommunala eller privata hyresvärdar/bostadsbolag	14
Andra kommuner inom länet	11
Inom kommunen	8
Andra kommuner utanför länet	4
Myndighet	4
Civilsamhället (t.ex. kvinnojour)	1
Annan aktör	1

Källa: Kommunernas återrapportering av 2022 års statsbidrag.

Samverkan var den aktivitet som kommunerna ägnade sig åt i störst utsträckning. Samtliga kommuner uppgav att de använde statsbidraget för att

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

arbeta med och utveckla överenskommelser för samverkan.⁹ Av dessa har merparten, 14 av 17 kommuner, samverkat med kommunala eller privata hyresvärdar och bostadsbolag. Majoriteten, elva kommuner, har även samverkat med andra kommuner inom sitt län. Knappt hälften av kommunerna har samverkat internt med andra enheter eller förvaltningar och ett fåtal har samverkat med andra kommuner utanför länet.

Samverkan har generellt syftat till att möjliggöra effektivare processer när våldsutsatta personer har behov av att flytta till ett stadigvarande boende, antingen inom eller utanför den egna kommunen.

Mottagarnas bedömning av statsbidraget

Av återrapporteringen framgår att majoriteten av kommunerna är positiva till statsbidraget och att de anser att det är ett viktigt område som behöver nationellt stöd. Flera kommuner uppger att det finansiella stödet varit betydelsefullt för att över huvud taget ha möjlighet att prioritera utvecklingsarbete på området.

Ett generellt önskemål från kommunerna när det gäller riktade statsbidrag – och så även detta fall – är att man gärna ser en mer långsiktig finansiering, för att kunna planera för och satsa resurser. Eftersom statsbidraget utlystes först i juli lyfter flera kommuner också att beslut om medel kom sent under verksamhetsåret, vilket bland annat försvårar verksamhetsplaneringen.

Kommunernas användning av statsbidraget 2023

Socialstyrelsen fördelade 21,1 miljoner kronor

År 2023 hade Socialstyrelsen 30 miljoner kronor att fördela. Av dessa fick myndigheten disponera 2,5 miljoner kronor för administrativa kostnader. Av de 27,5 miljoner kronor som fanns kvar fördelades 21,1 miljoner kronor till 54 kommuner, vars ansökningar bifölls helt eller delvis. Totalt inkom 72 ansökningar.

Knappt 6,4 miljoner kronor fördelades inte mot bakgrund av att många ansökningar gällde insatser som inte var förenliga med statsbidragets syfte. Insatser som avsåg kunde exempelvis gälla förebyggande arbete inom området, jourlägenheter samt insatser till enskilda.

---

⁹ En kommun har i återrapporteringen svarat att de inte har arbetat med samverkan samtidigt som de har beskrivit aktiviteter som Socialstyrelsen tolkar som samverkan.

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

Tabell 2. Fördelat och oanvänt statsbidrag 2022 och 2023

År	Fördelat statsbidrag (kr)	Oanvänt statsbidrag (kr)	Andel oanvänt statsbidrag (%)
2022	1 761 018	55 718	3
2023	21 117 795	3 119 562	15

Källa: Kommunernas återrapportering av 2022 och 2023 års statsbidrag.

En majoritet av medlen användes under bidragsperioden

Kommunerna har använt huvuddelen av de fördelade medlen (ca 85 procent). Fem kommuner har inte använt några medel alls och nio kommuner har återrapporterat delvis oanvända medel. Kommunerna har använt en övervägande majoritet (93 procent) av de använda medlen till lönekostnader. Kommunerna kunde använda statsbidraget för kostnader under bidragsår 2023 fram till och med den 31 december 2023

Nästan hälften av mottagarna (47 procent) anger tidsbrist som orsak till att de inte använt hela statsbidraget. Samtidigt anger en majoritet (67 procent) alternativet *annan orsak* till varför de inte använt medlen i sin helhet.¹⁰ En kommun beskriver exempelvis att utebliven satsning berodde på sjukdom och föräldraledighet hos en person som var ansvarig för statsbidraget.

Medel som inte har använts ska återbetalas till Socialstyrelsen. Myndigheten kan även kräva tillbaka hela eller delar av statsbidraget om bidragsmottagaren inte har använt medlen enligt angivna villkor.

Kommunernas utvecklingsarbete

En majoritet av mottagarna (67 procent) använde statsbidraget till att stärka och utveckla redan pågående insatser för att hjälpa våldsutsatta till stadigvarande boende. Knappt hälften (49 procent) av kommunerna startade upp nytt utvecklingsarbete med hjälp av medlen. Några kommuner startade upp ett nytt utvecklingsarbete parallellt med ett redan pågående arbete.

Flest kommuner utvecklade sin samverkan

Tabell 3 visar att den absoluta majoriteten av kommunerna i någon utsträckning använde medlen under året till att utveckla samverkan.

¹⁰ Valbara alternativ var: *Tidsbrist, personalbrist* eller *annan orsak*.

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

Tabell 3. Kommunernas utvecklingsarbete

Antal och andel kommuner som arbetat med insatser inom respektive verksamhetsområden

Verksamhetsområden (flera alternativ kunde anges)	Antal kommuner (N=49)	Andel kommuner (%)
Utveckla samverkan (t.ex. via Kompotten)	46	93
Socialt kontrakt	30	61
Förtur till bostad	29	59
Stöd till den våldsutsatta att söka bostad	28	57
Andra områden	16	33
Insats för att flytta på våldsutövaren	12	24

Källa: Kommunernas återrapportering av 2023 års statsbidrag.

Kommunerna kunde samverka antingen internt eller externt. Intern samverkan skedde mellan olika delar av den kommunala administrationen, exempelvis mellan socialförvaltningen och bostadskontoret. Extern samverkan skedde antingen mellan kommunen och andra delar av samhället, exempelvis mellan kommunens socialförvaltning och en privat hyresvärd, eller mellan två olika kommuners förvaltningar.

Tabell 4. Samverkansformer

Antal och andel kommuner som samverkat med olika aktörer

Kommunen har samverkat... (flera alternativ kunde anges)	Antal kommuner (N=49)	Andel kommuner (%)
...med andra kommuner inom länet	43	88
...med kommunala hyresvärdar/bostadsbolag	43	88
...inom kommunen	42	86
...med privata hyresvärdar/bostadsbolag	29	59
...med andra kommuner utanför länet	24	49
...med myndighet	24	49
...med civilsamhället (t.ex. kvinnojour)	16	33
...med annan aktör	11	22

Källa: Kommunernas återrapportering 2023

De vanligaste samverkansformerna var de mellan kommuner inom länet (88 procent) mellan kommuner och kommunala hyresvärdar/bostadsbolag (88 procent) och internt mellan kommunens avdelningar (86 procent).

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

Samverkan mellan kommuner

Samverkan mellan kommuner har skett på olika sätt. Det framgår av återrapporteringsformulärets fritextsvar. Några kommuner har haft småskaliga samarbeten i närområdet med någon eller några grannkommuner. Flera kommuner såg vinster i multilaterala samarbeten och anslöt sig till kommunnätverk som Kompotten eller andra liknande samarbeten. Andra har anslutit sig- eller startat alternativ- till Kompotten med kommuner inom länet. Dessa omnämns som ”länskompotter” på flera ställen i återrapporteringen.

Fler kommuner såg en vinst i att söka samarbeten med kommuner som befann sig utanför länsgränsen (49 procent av kommunerna, se tabell 4). En anledning till detta, enligt några kommuner, är behovet av att flytta de våldsutsatta så långt ifrån förövarna som möjligt.

Samverkan mellan hyresvärdar och kommuner

Det är lika vanligt med samverkan mellan hyresvärdar/bostadsbolag och kommuner som mellan kommuner inom länet (se tabell 4). Här handlade det framförallt om att uppjobba kontakter, rutiner och kanaler mellan kommunens social- och/eller bostadsförvaltning och fastighetsägare/hyresvärdar. I vissa fall har det handlat om informations- och utbildningsinsatser riktade till fastighetsägare för att fördjupa och bredda kunskapen om målgruppens behov. I andra fall har man kartlagt lägenhetsbestånd och genomfört analys av vägar till stadigvarande boende.

Samverkan inom kommunen

En stor del av kommunerna (86 procent) har arbetat med att utveckla intern samverkan. Genom samordning mellan olika delar av den kommunala organisationen vill kommunen effektivisera den interna arbetsprocessen för att snabbare kunna erbjuda ett mer långsiktigt boende. I några fall handlade det också om samordnings- och förankringsarbete mellan nämnder och förvaltningen.

Samverkan med myndigheter

Hälften av kommunerna, (49 procent) har initierat samarbeten med andra myndigheter, se tabell 4. Den myndighet som absolut flest av sökt samverkan med är länsstyrelsen. Flera kommuner lyfter fram att länsstyrelsen utgör en plattform för samarbete mellan kommunerna. En kommun skriver exempelvis ”[...] I detta utvecklingsarbete har Länsstyrelsen bidragit med kontaktytor, samordning, stöd vid strategiska frågor och kunskapsspridning.”

Andra insatser och metoder för att stödja våldsutsatta till stadigvarande boende

Utöver samverkan har kommunerna också genomfört andra insatser med hjälp av statsbidraget. Vanligast är att de har utvecklat anpassade kontrakt och boendeformer (däribland sociala kontrakt) och förtur till bostad för våldsutsatta.

Anpassade kontrakt och boendeformer

Det är 31 kommuner (61 procent) som använde statsbidraget till att utveckla arbetet med särskilda boendeanpassningar för våldsutsatta (se tabell 3). Dessa anpassningar eller boendelösningar kallas ofta för sociala kontrakt. Det rör sig vanligtvis om andrahandskontrakt med begränsat besittningsskydd, där boendet kan vara förenat med tillsyn eller särskilda villkor och regler.¹¹

Kommunerna har kommit olika långt i det här arbetet. Några kommuner beskriver att de genomför förstudier, exempelvis kartläggningar av målgrupper, eller ser över de juridiska förutsättningarna. I andra kommuner pågår arbete med att inkludera och särskilja våldsutsatta bland grupper av lägenhetssökande som kan vara aktuella för ett socialt kontrakt. I vissa kommuner försöker de som driver arbetet få till beslut om korttidskontrakt för våldsutsatta på vissa lägenheter. Hos några kommuner som har kommit längre pågår arbete med att ordna rutiner och processer för mer permanenta boendelösningar, exempelvis förstahandskontrakt avsedda endast för målgruppen.

Förtur till bostad

Hälften av kommunerna (49 procent) använde hela eller delar av statsbidraget till satsningar på att ge våldsutsatta förtur till bostad. Detta benämns ofta som social förtur för att särskilja det från andra skäl till förtur i bostadskö. Även här var skillnaden i angreppssätt stor mellan kommunerna. Vissa är inne i en kartläggningsfas medan andra arbetade med att skapa rutiner och klargöra de juridiska förutsättningarna i kommunförvaltningen. Några kommuner hade kommit längre och arbetade exempelvis med att skapa samarbetsformer med lokala hyresvärdar och bostadsbolag.

Dokumentation, uppföljning och spridning av resultat

Kommunerna har även redovisat hur de har dokumenterat resultat av bidragssatsningen. Det rör sig framför allt om dokumentation av arbetsätt

---

¹¹ Boverket. "Kommunernas särskilda boendelösningar". Hämtad 2024-03-26 från www.boverket.se

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

och metoder samt uppföljning av genomförda aktiviteter. Merparten av kommunerna (60 procent) svarar att de har arbetat med att sprida resultatet av utvecklingsarbetet, exempelvis internt i kommunförvaltningarna, med andra samarbetspartners i informella kommunnätverk eller i samverkansgrupper på länsstyrelserna.

Del 2 – En utvärdering av statsbidraget 2022 och 2023

I Socialstyrelsens uppdrag ingår även att utvärdera satsningen. Under denna rubrik redovisas utvärderingen av bidragsåren 2022 och 2023.

Statsbidraget har bidragit till ett ökat fokus på arbetet med att stödja våldsutsatta till stadigvarande boende

Enligt många av kommunerna har statsbidraget bidragit till ett ökat fokus på arbetet med att stötta våldsutsatta till stadigvarande boende. Flera lyfter att detta är den främsta effekten av statsbidraget. Många hade redan tidigare ett arbete kring frågan, som fick mer fart i och med bidraget, exempelvis genom ökat samarbete med bostadsbolag och andra kommuner. En följd av att större fokus riktats på frågan är också att fler blivit medvetna om vikten av att tidigt i processen ta tag i frågan om stadigvarande boende. En kommun berättar till exempel att de har justerat sitt arbetssätt och tidigarelagt sin planering för att hitta ett nytt boende till de våldsutsatta. Nu börjar de prata om en plan för framtida boende med den våldsutsatta tidigt i processen.

Några kommuner berättar också att de fokuserar mer på frågan eftersom det finns ett återrapporteringskrav. En kommunföreträdare säger: ”i och med statsbidraget finns det också ett krav på oss att vi gör det här jobbet”.

Många stärkte sin samverkan med bostadsbolagen i och med statsbidraget

En ökad samverkan med hyresvärdar har också haft stor betydelse för att nå målsättningen med statsbidraget. En kommun skriver till exempel i återrapporteringen att: ”samarbetet med bostadsbolagen är det som haft störst betydelse för gruppen våldsutsatta som kan stanna i kommunen.” Ökad samverkan har underlättat och snabbat upp arbetet med att ordna bostäder till våldsutsatta. Samverkan har inneburit både nya samarbeten och utveckling av befintliga samarbeten med kommunala och/eller privata hyresvärdar.

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

I några fall nämner kommunerna även att de inlett samverkan med bostadsbolag utanför den egna kommunen, för de fall den våldsutsatta personen behöver lämna hemkommunen.

Flera har ökat sin samverkan med andra kommuner

I de fall en våldsutsatt av skyddsskäl behöver boende utanför kommunen blir boendefrågan extra utmanande. Att bygga upp samverkan med andra kommuner har därför varit en viktig del i arbetet och många av kommunerna har använt statsbidraget till detta, exempelvis genom deltagande i kommunnätverket Kompotten.

Flera bygger parallellt upp mindre kommunnätverk eller länsnätverk, i syfte att ”byta ärenden” på ett enklare sätt och därmed påskynda processen att hitta nytt boende.

Statsbidraget gav välbehövligt utrymme för kartläggning och analys

Flera kommuner nämner också att statsbidraget gett dem möjlighet att kartlägga och analysera hur arbetet med att stötta våldsutsatta till stadigvarande boende ser ut i nuläget. Många menar att detta har varit betydelsefullt eftersom ordinarie verksamhet vanligtvis inte ger tillräckligt utrymme för sådant arbete. Möjligheten att frigöra resurser lyfts av flera kommuner som en framgångsfaktor i arbetet. I en kommun gjordes exempelvis en kartläggning för att undersöka behoven kring arbetet med att ordna stadigvarande boende inom kommunen. Kartläggningen resulterade i ett tjänsteutlåtande till kommunledningen med förslag om att våldsutsatta ska få förtur i bostadskön.

Möjligheterna till att fördjupa kunskaperna och sprida information ökade

Flera av kommunerna har använt statsbidraget till kompetensutveckling för bostadsbolag. En kommun skriver exempelvis i återrapporteringen att de bjudit in det kommunala bostadsbolaget till en presentation kring våldsutsattas möjligheter till en bostad och hur länge våldsutsatta blir kvar på skyddade boenden. Bostadsbolagen har även erbjudits möjligheter att delta i andra föreläsningar i ämnet våld i nära relationer. Effekten är enligt

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

kommunen att hyresvärdarna fått en ökad förståelse för vikten av en välfungerande samverkan mellan socialtjänsten och hyresvärdarna.

Utmaningar ofta kopplade till bostadsmarknaden

Utmaningar som kommunerna lyfter är ofta kopplade till bostadsmarknaden. En kommun nämner till exempel att de har svårt att vara delaktiga i samverkan och ta emot ärenden från andra kommuner då deras bostadsbestånd har få hyresrätter. En annan kommun lyfter tvärtom att de har många lediga bostäder, och att de är oroliga för att få många komplexa ärenden med våldsutsatta i sin kommun. Det finns också kommuner som berättar att bostadsbolagen förvisso har lediga hyresrätter att erbjuda, men att de är nybyggda och med hyror som få har råd att betala. Att hitta lägenheter som rymmer större familjer är också en utmaning för många.

Som tidigare nämnts är en välfungerande samverkan med hyresvärdar, enligt många kommuner, centralt i arbetet för att stötta till stadigvarande boende. Eftersom målgruppen och den kringliggande situationen kan vara komplex är vissa hyresvärdar enligt kommunerna försiktiga kring samverkan. En kommun beskriver till exempel att vissa hyresvärdar anser att det riskabelt och inte förknippat med ekonomisk vinning att ta emot hyresgäster ur den aktuella målgruppen.

De flesta uppger att statsbidraget har stärkt arbetet

Merparten av kommunerna, drygt 80 procent, bedömer att statsbidraget i ganska hög eller hög utsträckning har bidragit till att långsiktigt stärka och utveckla arbetet med att erbjuda våldsutsatta personer hjälp med att ordna stadigvarande boende. Många av de insatser som kommunerna har genomfört med stöd av statsbidraget hade inte blivit av utan det. Ungefär 30 procent av de kommuner som fick bidraget år 2022 svarar att de inte skulle ha genomfört aktiviteterna utan statsbidraget. För bidragsåret 2023 svarade ungefär 50 procent av kommunerna att de inte hade genomfört aktiviteterna utan statsbidraget. Övriga svarar att de skulle ha genomfört vissa av insatserna, 50 procent (2022) och 35 procent (2023) och endast två kommuner (2022 och 2023) svarar att de skulle ha genomfört alla insatserna även utan statsbidraget.

Det fåtal kommuner som uppgett att statsbidraget endast i låg utsträckning har bidragit till att utveckla arbetet, uppger att det främst beror på bristande ekonomiska resurser, kompetensbrist, personalbrist eller tidsbrist. En

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

kommun pekar också på den rådande bostadsbristen som en utmaning i detta arbete.

Endast enstaka kommuner har följt upp arbetet på ett sådant sätt att de kan se om fler våldsutsatta fått stadigvarande boende eller om processen till ett boende gått snabbare. Dessa fåtal kommuner har sett att ett antal våldsutsatta har kunnat flytta till stadigvarande boende i annan kommun under projekttiden, och att vistelse på skyddat boende har kunnat förkortas. En kommun har noterat att de haft en lägre kostnad för skyddsplaceringar jämfört med föregående år och kan se att det är en effekt av att de börjat arbeta mer långsiktigt för stadigvarande boende för våldsutsatta.

Oavsett vilka insatser eller arbete som genomförs, är det många kommuner som lyfter att arbetet underlättas om det finns en förankring i politiken och genom att frågan om våld i nära relationer är prioriterad på den politiska nivån. En kommun beskriver till exempel att på grund av att deras handlingsplan kring våld i nära relationer har förankrats och beslutats politiskt så har arbetet inom området prioriteras.

Del 3 – Socialstyrelsens arbete med att stödja kommunerna i genomförandet av satsningen

Samordning och utveckling av kommunnätverket Kompotten

Socialstyrelsen ska inom ramen för regeringsuppdraget bidra till att samordna och utveckla kommunnätverket Kompotten i nära dialog med nätverkets styrgrupp. Socialstyrelsen ska samtidigt se över hur uppgiften att samordna nätverket bör organiseras och finansieras långsiktigt.

Kompotten är ett exempel på en kommunöverskridande samverkansstruktur som syftar till att underlätta och hjälpa våldsutsatta personer att få ett tryggt och säkert boende på en ny ort. Sedan 2021 samordnas nätverket av Västerås kommun, men behovet av en nationell samordning av nätverket har lyfts.

Socialstyrelsen har sedan uppdragets start haft kontinuerliga möten och workshops med Kompottens styrgrupp, och deltar även vid nätverkets återkommande kommunträffar. Detta görs både för att inhämta kunskap och synpunkter, och för att informera om arbetet med regeringsuppdraget. Tillsammans med Kompottens styrgrupp har Socialstyrelsen bland annat diskuterat frågor som dessa:

- Hur fungerar den konkreta samordningen av Kompotten respektive i styrgruppen?
- Vilka utvecklingsbehov finns av nätverket respektive samordningen?
- Hur fungerar samverkan mellan kommunerna i Kompotten? Finns det skillnader (gällande t ex strukturella förutsättningar/utmaningar, resurser, förankring m.m.) mellan kommunerna som påverkar samverkan inom Kompotten – och eventuellt den framtida utvecklingen av nätverket?
- Finns det skillnader (gällande t ex strukturella förutsättningar/utmaningar, resurser, förankring m.m.) mellan kommunerna som påverkar kommunernas möjligheter att erbjuda våldsutsatta hjälp till stadigvarande boende?
- Hur skulle en nationell aktör kunna bidra till samordning och utveckling av nätverket? Vilken nationell aktör skulle det kunna vara? Vilka förutsättningar behöver finnas på plats?
- Hur ser finansieringsbehovet för samordningen av nätverket ut?

Utmaningar för kommunerna

En av de övergripande utmaningar som framkommit i dialogen med Kompotten-nätverket är att bostadsbristen på många håll försvårar möjligheten för kommuner att ta emot våldsutsatta personer från andra orter i landet. Något annat som kan försvåra en flytt från en kommun till en annan är att bestämmelsen i 2 a kap 8 § SoL¹² inte alltid tillämpas så som det är tänkt. Erfarenheten hos Kompottens styrgrupp är att kommuner kan vara ovilliga att bevilja bistånd till någon som inte redan bor i kommunen.

Ytterligare en utmaning är att målgruppen som kan komma ifråga för de samverkande kommunerna ofta uppfattas som för snäv, eftersom fokus för nätverket är de ärenden där det föreligger så pass allvarlig risk för liv och hälsa att individen måste flytta från kommunen, ofta långt bort. En diskussion förs inom nätverket om att eventuellt vidga målgruppen så att även mindre komplexa ärenden skulle kunna komma ifråga.

Dialog med expertgruppen

Socialstyrelsen ska sammanställa och regelbundet sammankalla en expertgrupp där Boverket, Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och andra berörda aktörer och civilsamhällesorganisationer ingår. Enligt uppdraget är expertgruppens roll att bidra till förankring och implementering av den kunskap som tas fram inom ramen för uppdraget.

Ett första möte med expertgruppen hölls i maj 2023 då ovan namngivna aktörer, kvinnojoursorganisationerna Unizon och Roks, samt Sveriges Allmännyttas var inbjudna.

Ytterligare ett möte hölls i september då även Fastighetsägarna Sverige och kommunnätverket Kompotten var representerade. Det senaste mötet hölls i mars 2024, och till detta bjöds även Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK) in.

Expertgruppens deltagare är överens med Socialstyrelsen om att gruppen kan bidra till förankring av kunskap som tas fram inom uppdraget, men också bistå med olika inspel, både vad gäller kunskap på området och utvecklingsbehov som kan finnas. Det är en fördel att expertgruppens deltagare företräder olika samhällsaktörer, vilket borgar för att flera olika perspektiv och synsätt kommer fram.

De olika aktörerna i expertgruppen är samstämmiga kring svårigheterna för våldsutsatta att få hjälp att ordna stadigvarande boende efter vistelse i

---

¹² 2 a kap 8 § andra stycket SoL: En person som önskar flytta till en annan kommun, får ansöka om insatser i den kommunen om han eller hon på grund av våld eller andra övergrepp behöver flytta till en annan kommun men inte kan göra det utan att de insatser som han eller hon behöver lämnas.

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

skyddat boende. Aktörerna pekar på ett antal viktiga aspekter att belysa i det fortsatta arbetet med uppdraget:

- Hur ska ”stadigvarande boende” tolkas? Går det att hitta fram till en harmonisering av definitionen?
- Kommuners olika demografiska förutsättningar
- Vikten av att våldsutsattas situation beaktas i kommunernas bostadsplanering
- Bristande samverkan mellan kommuner och kvinnojoursverksamheter, samt bristande samverkan mellan kommuner (i de fall våldsutsatta behöver byta kommun)
- Behovet av ökad samverkan mellan kommuner och fastighetsägare
- Behovet av ökad kunskap om våld och våldsutsatthet
- Vikten av att ha en helhetssyn på behoven hos de familjer som berörs, så att det stöd som erbjuds inte enbart handlar om bostadsfrågan. Oftast behövs även annat stöd: socialt, ekonomiskt, psykosocialt, stöd till barns skolgång och fritidssysselsättning, med mera.

Kunskap som stöd till kommunernas utveckling

Socialstyrelsen ska stödja kommunernas utveckling av arbetet med stadigvarande boende genom exempelvis kunskap och lärande exempel.

Under 2023 har Myndigheten därför undersökt kommunernas behov av stöd på området, bland annat genom intervjuer med olika nyckelpersoner och experter, samt dialoger med både expertgruppen och Kompottens nätverk. Socialstyrelsen har också undersökt vilken kunskap som finns om stadigvarande boende för våldsutsatta, genom att sammanställa svensk och internationell så kallad grå och vetenskaplig litteratur på området.

Behov av kunskap om konsekvenser av våldsutsatthet

Socialstyrelsens analys av kommunernas behov av stöd överensstämmer väl med slutsatserna i Länsstyrelsernas kartläggning från 2022¹³ [1].

Länsstyrelserna konstaterade bland annat att det finns ett behov av ökad kunskap om konsekvenserna av ekonomiskt våld hos flera aktörer. Socialstyrelsen ser att behovet av ökad kunskap om konsekvenser av våldsutsatthet finns på flera nivåer och verksamheter i kommunerna. Med

---

¹³ Hansson, H. Till stadigvarande boende. Kartläggning av kommuners insatser för att hjälpa våldsutsatta personer med eller utan barn att ordna stadigvarande boende efter vistelse i skyddat boende eller annat tillfälligt boende. Umeå: Länsstyrelsen i Västerbottens län; 2022. Länsstyrelserna.

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

ökad kunskap om att olika hinder till hyreskontrakt, så som betalningsanmärkningar, kan vara en konsekvens av våld kan en kommun i högre grad underlätta vägen till en bostad.

Samverkansformer vid komplexa behov

Något som efterfrågas av kommuner är en utveckling av samverkansformer. Det handlar om att få till stånd samverkan inom och mellan kommuner, och mellan kommuner och andra aktörer, exempelvis fastighetsägare, sjukvård och skola.

Samverkan tycks vara särskilt utmanande när det gäller våldsutsatta personer med så kallade komplexa behov. Det kan till exempel handla om våldsutsatta som också har behov av omsorg eller vård, eller att familjen har många barn. Det kan också handla om att våldet föranleder en särskilt hög skyddsnivå, till exempel vid hedersrelaterat våld, men också vid särskilt allvarliga fall av partnervåld. När en person har komplexa behov kan flera verksamheter och aktörer behöva samverka: inom kommunen och med externa aktörer. Då behövs upparbetade former för samverkan och ofta även en ökad kunskap om våldsutsatthet hos verksamheter eller aktörer som normalt inte arbetar med frågan.

Juridisk kunskap efterfrågas av kommunerna

Flera kommuner efterfrågar mer juridisk kunskap när det gäller boendefrågan för våldsutsatta. Det handlar till exempel om vad begreppet stadigvarande boende kan anses innebära och vilket stöd eller vilka insatser som socialtjänsten ska eller bör kunna erbjuda när det handlar om boende för våldsutsatta.

Kommunerna önskar också juridisk kunskap när det gäller möjligheten för våldsutsatta att ansöka om boendeinsatser i en annan kommun med stöd av 2 a kap. 8–9 §§ SoL, så som nämnts ovan under avsnittet om Kompotten.

Sparsamt med studier om stadigvarande boende för våldsutsatta

Litteratursökningen resulterade endast i ett fåtal studier om stöd för våldsutsatta till stadigvarande boende. Socialstyrelsen sökte efter svensk och internationell litteratur och både efter vetenskaplig och så kallad grå litteratur.

Studierna på området är framförallt från USA och Kanada. En systematisk forskningsöversikt visar att utvärderade bostadsinterventioner visar lovande resultat när det handlar om såväl boendefrågan som den våldsutsattas

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

psykiska hälsa och säkerhet¹⁴. Det slags interventioner det handlar om är övergripande program som berör många aspekter av den våldsutsattas liv, så som psykiskt mående, säkerhet, utbildning och arbete, och föräldraskap, förutom bostadsfrågan. Ett exempel är modellen Bostad Först som i USA har anpassats till våldsutsatta och utvärderats med lovande resultat i flera studier¹⁵. Det behövs dock fortfarande mer forskning enligt flera systematiska forskningsöversikter¹⁶.

Mot bakgrund av att det finns så pass lite kunskap om metoder, än mindre utvärderade sådana, kommer fokus under 2024 och 2025 ligga på att sprida exempel på hur olika kommuner arbetar med frågan. Det kan exempelvis handla om att belysa juridiska frågor på området, närliggande, pågående forskning och utvecklingsprojekt samt annan relevant kunskap framtagen inom ramen för regeringsuppdraget. Vår förhoppning är att detta kan innebära ett stöd för kommuner att utveckla sina arbetsätt och sin kunskap på området, så att de därmed också kan ge ett bättre stöd till våldsutsatta att hitta stadigvarande boende.

---

¹⁴ Yakubovich AR, Bartsch A, Metheny N, Gesink D, O'Campo P. Housing interventions for women experiencing intimate partner violence: a systematic review. *The Lancet Public Health* 2022; 7 (1):23–35.

¹⁵ Goodman-Williams R, Simmons C, Chiamonte D, Ayeni OO, Guerrero M, Sprecher M, Sullivan CM. Domestic violence survivors' housing stability, safety, and well-being over time: Examining the role of domestic violence housing first, social support, and material hardship. *Am J Orthopsychiatry*. 2023;93(5):402-414.

Sullivan CM, Guerrero M, Simmons C, López-Zerón G, Ayeni OO, Farero A, Chiamonte D, Sprecher M. Impact of the Domestic Violence Housing First Model on Survivors' Safety and Housing Stability: 12-Month Findings. *J Interpers Violence*. 2023 Mar;38(5–6):4790–4813.

¹⁶ Yakubovich AR, Bartsch A, Metheny N, Gesink D, O'Campo P. Housing interventions for women experiencing intimate partner violence: a systematic review. *The Lancet Public Health* 2022; 7 (1):23–35.

Klein LB, Chesworth BR, Howland-Myers JR, Rizo CF, Macy RJ. Housing interventions for intimate partner violence survivors: A systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse* 2021; 22(2):249–264.

Socialstyrelsens kommentarer

Del 1 – Kommunernas användning av statsbidraget

Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag fördelat totalt 21,1 miljoner kronor till berörda kommuner under 2023 i syfte att hjälpa kommunerna att ordna stadigvarande boende till våldsutsatta. Av återrapporteringen framgår att kommunerna har använt merparten, 75 procent, av statsbidraget. Det kan jämföras med 2022 då 93 procent av medlen användes.

Socialstyrelsen bedömer att mottagarna överlag har använt statsbidraget enligt intentionen med uppdraget. Flera bi- och multilaterala samverkansinitiativ mellan och inom kommuner har initierats, och nya plattformar för samarbete har skapats. Det här bekräftar även majoriteten av kommunerna som bedömer att de har bedrivit sitt statsbidragsfinansierade arbete enligt plan och därmed främjat bidragets syfte.

En tydlig intention med statsbidraget är att långsiktigt stärka kommunernas arbete inom verksamhetsområdet. Flera kommuner lyfter att statsbidragets upplägg, med årsvisa ansökningar och där besked ibland kommer en bit in i verksamhetsåret, gör det svårt att arbeta just långsiktigt. Ett generellt önskemål från kommunerna när det gäller riktade statsbidrag – och så även i detta fall – är att man önskar en mer långsiktig finansiering, för att kunna planera verksamhet och resurser.

Socialstyrelsen bedömer att fördelning av statsbidraget beaktar barnrättsperspektivet genom att det stärker rättigheter för medföljande barn i skyddat boende eller för barn som bevittnat våld eller själva utsatts för våld. Myndigheten bedömer även att statsbidraget beaktar jämställdhetsperspektivet eftersom det ökar förutsättningarna för att våldsutsatta personer får stöd i övergången till ett mer varaktigt boende, efter exempelvis vistelse i skyddat boende. Det bidrar därmed till att kvinnor och män samt flickor och pojkar kan leva mer jämställda liv.

Del 2 – En utvärdering av statsbidraget 2022 och 2023

Det är än så länge svårt att bedöma vilken effekt statsbidraget har haft på kommunernas arbete att stötta våldsutsatta till stadigvarande boende. Statsbidraget är relativt nytt och många kommuner har nyligen startat upp eller intensifierat sitt arbete.

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

Få kommuner har följt upp arbetet på ett sådant sätt att de kan säga om fler våldsutsatta fått hjälp till stadigvarande boende. Samtidigt finns det klara indikationer på att statsbidraget har bidragit till ett ökat fokus på frågan. Kommunerna som mottagit statsbidraget uppger att de arbetar målinriktat för att stödja våldsutsatta till stadigvarande boenden.

Socialstyrelsen kommer fortsätta att utvärdera i vilken utsträckning statsbidraget stärker kommunernas arbete med att stötta våldsutsatta till stadigvarande boende.

Del 3 – Att stödja och utveckla kommunernas arbete

Kommunerna identifierar ett antal utmaningar i arbetet att stödja våldsutsatta till stadigvarande bostad. Det framkommer av Socialstyrelsens dialoger med kommunnätverket Kompotten, expertgruppen samt nyckelpersoner.

Bostadsbristen är en utmaning som försvårar arbetet för många kommuner. En annan utmaning kan vara att ha ett helhetsperspektiv på våldsutsatta personers behov. Oftast behöver de även annat stöd än bostad, såsom socialt, ekonomiskt och psykosocialt stöd, samt stöd till barns skolgång och fritidssysselsättning. Flera verksamheter i kommunen än de som direkt arbetar med våldsutsatta behöver ökad kunskap om komplexiteten vid våldsutsatthet för att stärka helhetsperspektivet. Dessutom kan även samverkansformer behöva utvecklas, både inom och mellan kommuner och med andra aktörer, såsom fastighetsägare, civilsamhälle, skola och sjukvård.

Det finns endast ett fåtal utvärderade metoder för att hjälpa våldsutsatta personer till stadigvarande bostad, och dessa har inte använts i Sverige. Mot bakgrund av detta kommer Socialstyrelsen att fokusera på att sprida exempel på hur olika kommuner arbetar med frågan i dagsläget, på juridiska frågor, samt pågående forskning och utvecklingsprojekt. Dessutom kommer annan kunskap framtagen inom ramen för regeringsuppdraget bli relevant att sprida.

Bilaga 1: Fördelning och användning av medel för 2023

Mottagare	Beviljade medel (kr)	Oanvända medel (kr)	Andel oförbrukade medel (%)
Bollnäs kommun	94500	0	0
Borås Stad	287454	0	0
Burlövs kommun	323510	0	0
Dals-Eds kommun	38340	0	0
Danderyds kommun	278640	18534	7
Falu kommun*	700000	184363	26
Gislaved kommun	783461	0	0
Gullspångs kommun	167550	0	0
Gävle kommun	635000	0	0
Göteborgs stad	320000	320000	100
Hagfors kommun	45675	45675	100
Halmstads kommun	162075	162075	100
Hammarö kommun	900000	547565	61
Heby kommun	591600	0	0
Helsingborgs stad	196250	0	0
Herrljunga kommun	195976	0	0
Hörby kommun	264000	0	0
Järfälla kommun	343499	0	0
Karlshamns kommun	180000	180000	100
Katrineholms kommun	142620	0	0
Knivsta kommun	246300	0	0
Kristianstads kommun	610854	0	0
Kävlinge kommun	137200	0	0
Lekebergs kommun	150000	17888	12
Lidingö stad	243000	23699	10
Lindesbergs kommun	258386	0	0
Linköpings kommun	744996	0	0
Lunds kommun	336240	0	0

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende

Mottagare	Beviljade medel (kr)	Oanvända medel (kr)	Andel oförbrukade medel (%)
Malmö stad	639500	203118	32
Motala kommun	195000	0	0
Mörbylånga kommun	226825	0	0
Norrköpings kommun	754000	0	0
Norrälje kommun	697120	0	0
Nyköpings kommun	704798	0	0
Sala kommun	273750	0	0
Sjöbo kommun	168000	0	0
Stenungsunds kommun	201600	0	0
Stockholms stad	1612600	401600	25
Sundbybergs stad	285511	0	0
Svenljunga kommun	577520	0	0
Södertälje kommun	290000	0	0
Tidaholms kommun	78000	0	0
Trollhättans Stad	296910	0	0
Tyresö Kommun	666000	0	0
Töreboda kommun	218100	20000	9
Upplands Väsby kommun	418717	0	0
Uppsala kommun	601000	0	0
Vallentuna kommun	381320	188070	49
Varbergs kommun	100000	0	0
Vingåkers kommun	195720	0	0
Västerås stad	1435000	456977	32
Åstorps kommun	349998	349998	100
Älmhults kommun	185652	0	0
Östra Göinge Kommun	188028	0	0
Summa	21117795	3119562	15

Källa: Kommunernas återrapportering av 2023 års statsbidrag.

* Återbetalat ytterligare 110 191 kronor efter beslut om återkrav.

Socialstyrelsen

Uppdrag att stärka kommunernas arbete med att hjälpa våldsutsatta att ordna stadigvarande boende (artikelnr 2024-7-9180) kan laddas ner från socialstyrelsen.se/publikationer.